

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง การอธิบายคุณค่าและข้อคิดจากโคลงโลกนิติ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง โคลงโลกนิติข้อคิดสอนใจ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง การอธิบายคุณค่าและข้อคิดจากโคลงโลกนิติ (๒)
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

การอธิบายคุณค่าจากเรื่องที่อ่าน เป็นการวิเคราะห์ลักษณะดีเด่นในด้านต่าง ๆ ของเรื่องที่อ่าน เช่น คุณค่าด้านเนื้อหา คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรอง กลับรอกอง แยกแยะ และแสวงหาเหตุผลเพื่อประเมินคุณค่าของวรรณคดีอย่างมีเหตุผล

การอ่านหนังสือหรือเรื่องราวต่าง ๆ อย่างพิถีพิถันจะช่วยให้ประจักษ์ในคุณค่า ประเทืองปัญญาได้รับประโยชน์หลายประการ รวมทั้งสนุกสนานเพลิดเพลินจากการอ่าน ยิ่งขึ้นคุณค่าของเรื่องที่อ่านแบ่งกว้าง ๆ ได้ ๔ ด้าน ดังนี้

๑. คุณค่าด้านเนื้อหาสาระ

คือ การที่ผู้อ่านจะได้รับความรู้ ความคิดเพิ่มขึ้น ทำให้มีปัญญาแตกฉานทั้งด้านวิชาการ ความรู้รอบตัว ความรู้เท่าทันคนและอื่น ๆ

๒. คุณค่าด้านวรรณศิลป์

คือ ศิลปะในการประพันธ์และความงามทางภาษา เป็นการใช้คำให้เกิดความงาม ความไพเราะทางภาษา ผู้อ่านสามารถซาบซึ้งในความหมายของคำ เห็นภาพเคลื่อนไหว เกิดภาพพจน์จินตนาการตามอารมณ์และความนึกคิดต่าง ๆ เช่น ความรู้สึกโศกเศร้า สะเทือนใจ โกรธ ตลกขบขัน เป็นต้น

๓. คุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม

คือ เรื่องราวที่อ่านจะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคม วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม คติชีวิต คำสั่งสอน คุณธรรมและจริยธรรม ความเป็นอยู่ ประวัติศาสตร์ การเมือง อาหาร การกิน สอดแทรกไปกับการดำเนินเรื่อง ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้เกี่ยวกับสังคมในอดีต ช่วยให้เข้าใจวิถีชีวิตความเป็นไทยมากยิ่งขึ้น และงานเขียนที่ดีจะช่วยจรรโลงสังคมได้ด้วย

๔. คุณค่าด้านการนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตประจำวัน

คือ ผู้การที่ผู้อ่านสามารถนำแนวคิดจากวรรณคดีและประสบการณ์จาก เรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

การหาข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน

ข้อคิด หมายถึง ประเด็นชวนคิด คติที่เป็นประโยชน์

การหาข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน เป็นการหาข้อคิดหรือคติสอนใจจากเรื่องที่อ่านนั้น ๆ ว่าจะให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์อะไรบ้าง แล้วจึงนำข้อคิดนั้นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การค้นหาคติจากการอ่านหนังสือต่าง ๆ เช่น การอ่านนิทาน บทความ สารคดี ควรอ่านตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง แล้วทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง จับใจความสำคัญ หรือประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการให้ข้อคิดกับผู้อ่าน

การอธิบายคุณค่าและข้อคิดจากโคลงโลกนิติ

โคลงโลกนิติ เป็นวรรณคดีคำสอนที่แฝงไปด้วยสุภาพจิต มุ่งหมายให้เป็นเครื่องเตือนสติแก่ผู้อ่าน และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มีเนื้อหาสาระสำคัญกล่าวถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งความเป็นไปของโลก ถือเป็นเรื่องปกติธรรมดา เช่น ธรรมชาติของมนุษย์ คุณค่าของความรู้ วิธีการแสวงหาความรู้ แนวทางการดำเนินชีวิตเรื่อง เช่น การเลือกคบคน การวางตัวในสังคม เป็นต้น

ข้อคิดของโคลงโลกนิติ โคลงแต่ละบทจะมีข้อคิดที่กล่าวอย่างตรงไปตรงมา และกล่าวสอนแบบนัย (ความหมายแฝงและความหมายเชิงเปรียบเทียบ)

การใช้อุปมาในโคลงโลกนิติ อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยที่ทั้งสองสิ่งนั้นมีสภาพที่แตกต่างกัน แต่มีลักษณะเด่นร่วมกัน เช่น ผิวของเธอขาวราวกับสำลี จมูกของเธอเพียงพอกเหมือนลูกชมพู ซึ่งทั้งสองประโยคมีการใช้คำสำคัญในการเปรียบเทียบ โดยในประโยคแรกใช้คำว่า “ราวกับ” และประโยคที่สองใช้คำว่า “เหมือน” ดังนั้น คำสำคัญที่มักใช้เปรียบเทียบ ได้แก่ *ดุจ ดัง ราว ราวกับ เปรียบ เสมือน พ่าง เพียง ประดุจ เถก เช่น เล่ห์ ปาน ประหนึ่ง* เป็นต้น

ตัวอย่าง การอธิบายคุณค่าและข้อคิดจากโคลงโลกนิติ

ปลาร้าพันห่อด้วย	ใบคา
ใบกั้เหม็นคาวปลา	คละคลุ้ง
คือคนหมู่ไปหา	คบเพื่อน พาลนา
ได้แต่ร้ายร้ายฟุ้ง	เฟื่องให้เสียพงศ์

๑. **ด้านเนื้อหา** คือ สอนเรื่องการเลือกคบเพื่อน เราไม่ควรคบคนพาล เพราะคนพาลจะชักชวนเราไปทำในสิ่งที่ผิด ทำให้เสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล เราควรเลือกคบคนดี เพราะคนดีจะชักชวนเราไปทำแต่สิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ ดังคำกล่าวที่ว่า “คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล”

๒. **ด้านวรรณศิลป์** คือ การใช้คำเปรียบเทียบหรืออุปมาโวหาร ซึ่งใช้คำว่า “ปลาร้า” เปรียบเทียบกับ “คนพาล, คนเกเร” ทำให้เกิดความงามทางภาษาอย่างหนึ่ง

๓. **ด้านสังคมและวัฒนธรรม** คือ แทรกวิถีชีวิตของคนสมัยก่อน โดยพ่อแม่มักสอนให้ลูกเลือกคบคนดีเป็นมิตร เพราะถ้าคบคนพาลก็จะถูกชักจูงไปทำในเรื่องเสื่อมเสีย ทำให้เสียหายแก่วงศ์ตระกูล

๔. **ด้านการนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตประจำวัน** คือ หากเราอยู่ในสังคมที่มีทั้งคนดีและคนไม่ดี จะต้องรู้จักแยกแยะคนดีและคนไม่ดีให้ได้ และรู้จักเลือกคบคนดีเป็นมิตร ไม่คบคนที่มีนิสัยพาล หรือนิสัยเกเร